

Sygn. akt IX Ca 426/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Bożena Charukiewicz (spr.)
Sędziowie:	SO Krystyna Skiepmo SO Dorota Ciejek
Protokolant:	prac. sądowy Izabela Ważyńska

po rozpoznaniu w dniu 30 października 2018 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa W. C. i G. C.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w S.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 3 stycznia 2018 r., sygn. akt X C 3691/17,

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- w punkcie 1 zasądzoną tam od pozwanego na rzecz powoda W. C. kwotę 7.000 zł podwyższa do kwoty 12.000 zł (dwanaście tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie tam wskazanymi;
- w punkcie 2 zasądzoną tam od pozwanego na rzecz powódki G. C. kwotę 7.000 zł podwyższa do kwoty 12.000 zł (dwanaście tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie tam wskazanymi;
- w punkcie 3 zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.323,40 zł (jeden tysiąc trzysta dwadzieścia trzy złote czterdzieści groszy) oraz na rzecz powódki kwotę 1.313,20 zł (jeden tysiąc trzysta trzynaście złotych dwadzieścia groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od każdego z powodów na rzecz pozwanego kwoty po 165,45 zł (sto sześćdziesiąt pięć złotych czterdzieści groszy) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Krystyna Skiepmo Bożena Charukiewicz Dorota Ciejek

Sygn. akt IX Ca 426/18

UZASADNIENIE

Powodowie G. C. i W. C. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w S. kwot po 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę po śmierci wnuczki w wypadku komunikacyjnym, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 20 lipca 2017r. do dnia zapłaty i kosztami procesu.

W uzasadnieniu podnieśli, że ich roszczenie wywodzi się z krzywdy, jakiej doznali po śmierci wnuczki E. C. w wypadku komunikacyjnym w dniu 1 grudnia 2016 r. Wskazali, że odpowiedzialność pozwanego za skutki przedmiotowego wypadku w toku likwidacji szkody była bezsporna, jednakże nie otrzymali od pozwanego żadnej sumy z tytułu zadośćuczynienia. Podkreślili swój związek emocjonalny z poszkodowaną i poczucie bólu po jej stracie, który trwa do chwili obecnej, jak i perspektywy na przyszłość, jakie z nią wiązali.

Pozwany (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w S. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany wskazał, że uznał swoją odpowiedzialność, co do zasady za skutki zdarzenia z dnia 1 grudnia 2016 r. Nie wypłacił powodom żadnej sumy tytułem zadośćuczynienia na skutek śmierci osoby najbliższej, gdyż powodowie nie wykazali na tyle bliskiej więzi z poszkodowaną, która uzasadniałaby jego przyznanie. Pozwany podkreślił, że nie każda krzywda zasługuje na wypłatę zadośćuczynienia. Ponadto zakwestionował wysokość żądania, wskazując, że nie uwzględnia ono aktualnej sytuacji społecznej oraz nie może prowadzić do wzbogacenia. Ponadto zakwestionował również żądanie odsetek za opóźnienie od daty wskazanej w pozwie, stojąc na stanowisku, że odsetek tych można żądać od daty wyrokowania, bowiem w tej dacie dopiero, przy uwzględnieniu aktualnego poziomu stosunków społecznych, określana jest sama wysokość zadośćuczynienia.

Wyrokiem z dnia 3 stycznia 2018 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie zasądził od pozwanego na rzecz powoda W. C. kwotę 7.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty, zaś w pozostałej części powództwo oddalił. Zasądził od pozwanego na rzecz powódki G. C. kwotę 7.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty, zaś w pozostałej części powództwo oddalił. Zasądził od powodów na rzecz pozwanego kwoty po 741 zł, od każdego z nich tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 1 grudnia 2016 r. w wypadku komunikacyjnym doznała licznych obrażeń E. C., wnuczka powodów. Była pasażerem samochodu D. (...), kierowanym przez E. P.. Poszkodowana została przewieziona do szpitala, pozostawała tam w śpiączce i zmarła 6 grudnia 2016r.

Pojazd sprawcy zdarzenia był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych u pozwanego (...) S.A. w S..

W chwili śmierci poszkodowana wkraczała dopiero w dorosłe życie. Rozpocząła pracę po ukończonych studiach na wydziale geodezji. Od niedawna miała narzeczonego. Związek ten traktowała poważnie. Miała plany na przyszłość – wraz z narzeczoną chcieli wspólnie założyć firmę geodezyjną.

Podczas studiów aktywnie spędzała czas grając w koszykówkę w drużynie uniwersyteckiej. Powodowie kibicowali jej w osiągnięciach sportowych. Często dzwoniłi do niej lub wnuczka do nich, aby opowiedzieć o kolejnym meczu.

Powodowie zgłosili szkodę w pozwanym towarzystwie ubezpieczeń pismem z dnia 23 czerwca 2017 r., żądając zapłaty kwot po 60.000 zł na rzecz każdego z nich.

W toku postępowania likwidacyjnego, decyzjami z dnia 24 lutego 2017 r., pozwany odmówił przyznania na rzecz powodów zadośćuczynienia po śmierci osoby bliskiej, wskazując na fakt, że kontakty powodów ze zmarłą były raczej sporadyczne i miały charakter wizyt rodzinnych, a w związku z powyższym brak było podstaw do uznania, że między powodami a E. C. istniała silna więź emocjonalna definiująca najbliższego członka rodziny.

Zmarła E. C. była najstarszą wnuczką powodów. W dzieciństwie wnuczka bardzo często spędzała u dziadków wakacje, święta czy też ferie zimowe. Zawsze pamiętała o urodzinach, czy imieninach dziadków. Gdy E. C. rozpoczęła studia,

jej kontakty z dziadkami uległy osłabieniu, zmarła odwiedzała dziadków kilka razy do roku – zawsze odwiedzała ich z okazji dnia babci, dziadka, spędzała u nich święta. Z uwagi na to, że E. C. została pochowana w O., powodowie odwiedzają jej grób raz – dwa razy w miesiącu.

W związku ze śmiercią wnuczki powód miał problemy ze snem, jednakże nie korzystał z pomocy lekarzy specjalistów – w aptece kupuje ziołowe lekarstwa na sen. Powódka po śmierci wnuczki udała się do lekarza rodzinnego, który przepisał jej lekarstwa na uspokojenie.

W ocenie Sądu Rejonowego roszczenia powodów były zasadne jedynie w części. Powodowie wykazali, iż między nimi a wnuczką istniała bliska relacja, która została nagle przerwana. Śmierć wnuczki spowodowała cierpienia powodów i doprowadziła do tego, że dobra osobiste powodów w postaci więzi rodzinnych ucierpiały. Powyższe, w ocenie Sądu, uzasadniało przyznanie im zadośćuczynienia w kwocie po 7.000 zł dla każdego z nich. Dochodzone przez powodów zadośćuczynienie w kwocie po 20.000 zł jawiło się jako wygórowane w stosunku do skali cierpień i przeżyć powodów związanych ze śmiercią wnuczki. O roszczeniu odsetkowym Sąd orzekł, oznaczając bieg terminu naliczania odsetek za opóźnienie od dnia wydania wyroku w sprawie, mając na uwadze treść art. 481 k.c. O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. stosunkowo je rozdzielając.

Powyższy wyrok zaskarżyli powodowie co do punktów 1 i 2 w części oddalającej powództwo i w punkcie 3 co do kosztów procesu. W apelacji zarzucili:

1. naruszenie prawa materialnego tj. art. 446 § 4 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie na rzecz powodów zadośćuczynienia za doznaną krzywdę rażąco zaniżonego;
2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 481 k.c. w zw. z art. 817 § 1 k.c. i art. 14 ust. 1 ustawy z 22 maja 2003 r. ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie od dnia wydania wyroku.

W oparciu o powyższe zarzuty wnieśli o zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda W. C. kwoty 20.000,-zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20.07.2017r. do dnia zapłaty, w miejsce zasądzonej w pkt 1 wyroku kwoty 7.000,-zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 03.01.2018r. do dnia zapłaty oraz o zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki G. C. kwoty 20.000,-zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 20.07.2017r. do dnia zapłaty, w miejsce zasądzonej w pkt 2 wyroku kwoty 7.000,-zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 03.01.2018r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda W. C. kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki G. C. kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest częściowo zasadna.

Sąd Okręgowy podziela część zarzutów podniesionych przez powodów w apelacji odnoszących się do wysokości ustalonych kwot zadośćuczynienia. Analiza materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie daje bowiem podstawy do przyjęcia, że Sąd Rejonowy nie nadał właściwego znaczenia wszystkim okolicznościom mającym wpływ na zakres uszczerbku odniesionego przez skarżących, a tym samym nieprawidłowo określił wysokość zadośćuczynienia należnego powodom.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, iż uprawnienia w zakresie ustalania wysokości należnego zadośćuczynienia sądu odwoławczego są ograniczone. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 lipca 1970 r. (III PRN 39/70, OSNC 1971/3/53) wyraził pogląd, iż określenie wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę stanowi istotny atrybut sądu merytorycznie rozstrzygającego sprawę w pierwszej instancji, Sąd drugiej instancji może je zaś korygować

wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy mających na to wpływ jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, jako rażąco wygórowane lub rażąco niskie. Podobne wnioski wynikają z analizy późniejszych orzeczeń Sądu Najwyższego, które przyjmują, że zarzut zawyżenia (zaniżenia) wysokości zadośćuczynienia może być uwzględniony w instancji odwoławczej tylko wówczas, gdyby nie zostały uwzględnione wszystkie okoliczności istotne dla ustalenia tej wysokości, chyba że wymiar zadośćuczynienia byłby rażąco niewłaściwy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1998 r., I CKN591/97, niepubl.).

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie określona przez Sąd Rejonowy wysokość kwot zadośćuczynienia należna powodom jest rażąco niska, co w konsekwencji prowadziło do zmiany zaskarżonego wyroku.

Powodowie udowodnili, że w wyniku śmierci wnuczki E. C. odnieśli krzywdę, która kompensowana jest odpowiednią sumą na podstawie art. 446 § 4 k.c. Z przepisu tego wynika, że Sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Kompensacie na podstawie tego przepisu podlega krzywda, która stanowi niemajątkowy skutek naruszenia dóbr osobistych, wywołany śmiercią osoby najbliższej. Uszczerbek ten może polegać przede wszystkim na cierpieniach psychicznych wywołanych śmiercią osoby bliskiej. Kompensata majątkowa ma na celu przewyższenie przykrych doznań pokrzywdzonego. Przejawia się ona nie tylko w uznaniu wyrokiem sądowym jego krzywdy lecz przede wszystkim w przyznaniu świadczenia pieniężnego, które umożliwi pełniejsze zaspokojenie potrzeb i pragnień pokrzywdzonego.

Zadośćuczynienie powinno być określone na poziomie odpowiednim. Nie ma ono zatem funkcji w pełni kompensacyjnej. Wynika to z trudności uchwycenia stopnia uszczerbku mającego przede wszystkim charakter cierpień psychicznych. Ustalając jego wysokość należy kierować się całokształtem okoliczności sprawy.

Nie ulega wątpliwości, iż w wyniku śmierci E. C., doszło do zerwania więzi, która łączyła powodów ze zmarłą. Sąd Rejonowy oceniając rozmiar krzywdy, którą doznali powodowie wziął wprawdzie pod uwagę wszystkie okoliczności, które wynikały z przedstawionych dowodów lecz w ocenie Sądu Okręgowego nie nadał im należytego znaczenia, co ma wpływ na rozmiar krzywdy powodów, a w konsekwencji powinno mieć odzwierciedlenie w wysokości zadośćuczynienia przyznanego przez Sąd.

Z dowodów zgromadzonych w sprawie wynika, że zarówno stopień intensywności relacji jak również cierpienia powodów po śmierci wnuczki był wyższy niż to ocenił Sąd Rejonowy. Powodowie byli związani z wnuczką od jej najmłodszych lat. Małoletnia wnuczka spędzała u nich wakacje i ferie oraz uroczystości rodzinne. Pomagała dziadkom w czynnościach dnia codziennego i w sprawach technicznych. Pozostawali również w stałych kontaktach telefonicznych. Znali sytuację życiową wnuczki. Była dla nich istotnym wsparciem. Wiązali z nią swoje plany życiowe. Nadal odczuwają ból i cierpienie, są przygnębieni, trudno im mówić o całym zdarzeniu i je zaakceptować. Okoliczności te wskazują na znaczny stopień zażyłości powodów z wnuczką. W związku z powyższym rozmiar krzywdy odniesionej przez powodów był znaczny, wyższy niż to uczynił Sąd Rejonowy.

W konsekwencji Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok podwyższając sumy zadośćuczynienia należne powodom do kwot po 12.000 zł. Kwota ta powinna stanowić pełne pieniężne zadośćuczynienie krzywd, których doznali powodowie w wyniku śmierci wnuczki. Uwzględnia nie tylko wszystkie okoliczności sprawy wynikające z materiału dowodowego lecz również stanowi należyte wyważenie tych okoliczności w kontekście kwot zadośćuczynienia.

Jednocześnie należy wskazać, iż żądane przez powodów kwoty po 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia są zawyżone. Należy zwrócić uwagę, że więź powodów z wnuczką jakkolwiek intensywna nie była relacją na tyle mocną, jak na przykład więź rodziców z dzieckiem. Powodowie nie mieszkali z wnuczką, a zatem nie pozostawali w codziennych kontaktach, które niewątpliwie miałyby wpływ na intensywność przeżywania śmierci wnuczki. Ta okoliczność musi znaleźć odzwierciedlenie w wysokości zadośćuczynienia. W konsekwencji w tej części apelacja podlegała oddaleniu.

Sąd Okręgowy podzielił rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego odnoszące się do terminu naliczania odsetek ustawowych za opóźnienie należnym powodom. Z uwagi na stosunkowo nieodległy termin zdarzenia wywołującego szkodę 1 grudnia 2016 r. oraz niewątpliwie rozciągające się w czasie skutki tego zdarzenia sięgające poza datę stanowiska

ubezpieczyciela odmawiającego odszkodowania (24 lutego 2017 r.) trafnie uznał Sąd Rejonowy, iż w niniejszej sprawie data wydania wyroku jest właściwym terminem do ustaleń stopnia uszczerbku powodów, a tym samym popadnięcia dłużnika w zwłokę z zapłatą świadczenia.

Zmiana rozstrzygnięcia co do roszczenia głównego powodowała zmianę postanowienia o kosztach procesu, które oparto o zasadę wynikającą z art. 100 k.p.c. przyjmując, że powodowie wygrali sprawę w 60%. Powódka poniosła koszty w wysokości 4.600 zł, zaś powód 4.617 zł (została doliczona opłata od pełnomocnictwa), natomiast pozwany 3.617 zł. Stąd po wzajemnej kompensacji pozwany powinien zwrócić powodowi z tego tytułu 1.323,40 zł, zaś powódce 1.131,20 zł.

Mając zatem na uwadze przytoczone wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono zgodnie z art. 100 k.p.c. uwzględniając, że powodowie wygrali sprawę w 38,46 % i ponieśli koszty w wysokości po 2.450 zł (650 zł tytułem opłaty od apelacji i 1.800 zł wynagrodzenia zawodowego pełnomocnika). Pozwany wygrał sprawę w 61,54% i poniósł koszty wynagrodzenia pełnomocnika 1.800 zł. Tym samym pozwany powinien zwrócić powodom kwoty po 942,27 zł (2.450 zł x 38,46%). Powodowie zaś powinni zwrócić pozwanemu kwoty po 1.107,72 zł (1.800 zł x 61,54%). Tym samym wzajemna kompensacja obu roszczeń prowadziła do zasądzenia od każdego z powodów na rzecz pozwanego kwot po 165,45 zł (1.107,72 zł – 942,27 zł).

Dorota Ciejek Bożena Charukiewicz Krystyna Skiepmo